

Think & Drink ... met de fractieleiders

4 december – 12u00-14u00

Vlaams Parlement – Brussel



'de Verenigde Verenigingen' vroeg vooraf aan de fractieleiders om kort hun visie en mening neer te schrijven over één van de voorliggende thema's. Deze input geldt als opstap voor verdere discussie. Samen met de input van de afgelopen en komende Thinks & Drinks en korte verslagjes worden ze in een latere fase gebundeld en verspreid.

Wil u zelf iets kwijt hierover of wil u in de pen kruipen? Dat kan. Stuur uw bijdrage naar bart@deverenigdeverenigingen.be. Ook via www.werktankmiddenveld.be en #WTmiddenveld kan u uw stem laten horen.

Diepgaand maatschappelijk debat: noodzakelijk (kwaad)?

Ons leven zit tjokvol keuzemogelijkheden; essentiële (kinderen of geen kinderen) en minder essentiële (cocktail of andalouse). We kiezen ook politici, partijen, mensen die namens ons politieke, maatschappelijke, keuzes maken. Dit lijkt voor velen een steeds minder essentiële keuze te zijn. Meer zelfs, er heerst een soort collectieve frustratie. Over de schijnbare inwisselbaarheid van partijstandpunten maar ook over het besef dat de échte oplossingen voor maatschappelijke problemen niet meer van 'de politiek' lijken te komen. Sterker nog, het lijkt wel alsof er geen oplossingen of alternatieven meer zijn; we moeten het maar (eventjes?) uitzweten. We denken aan besparingen, files enz. En toch wordt er gedebatteerd dat het een lieve lust is. Maar waarover gaat dat debat in essentie? Door wie wordt het gevoerd? Waar, wanneer, hoe en met wie wordt het gevoerd? En wat is het resultaat ervan? Tilt het politieke beslissingen naar een hoger niveau? Geeft het vertrouwen? Geeft het inzicht, zet het aan tot denken, tot engagement bij burgers en hun verenigingen? Of is dat niet de bedoeling?

Open VLD (Sas Van Rouveroij)

Oplossingen komen niet meer van de politiek?

Dat de oplossingen niet meer van de politiek komen is misschien net iets te kort door de bocht. Dit hangt af van hoe je als partij met externe participatie omgaat. Om even terug naar de essentie te gaan: een partij is een organisatievorm, een beweging die meningen kanaliseert en mensen mobiliseert. Althans.. dat is een heuse opdracht.

Het gevoel dat er geen oplossingen en alternatieven meer zouden zijn is fout begrepen. Er is de afgelopen jaren een sterke evolutie te zien in de mate waarin burgers deelnemen aan het maatschappelijke debat. De technologische vooruitgang heeft daar een mooi steentje bij gedragen, maar door de overflow aan input kan echter de indruk worden gewekt dat men het bos niet meer door de bomen ziet.

Zijn partijstandpunten 'inwisselbaar'?

In grote ideologische lijnen zeker niet. Elke partij heeft haar basis, haar ideologie. Deze duidelijke krachtlijnen vormen de fundamenteën van hoe de partij de ideale maatschappij ingedeeld ziet. Anderzijds vind ik het een zeer absurde gedachte om als partij niét na een bepaalde tijd de standpunten hier en daar wat bij te sleutelen. Dergelijke vernieuwing is namelijk hét bewijs dat er naar de noden van de burger wordt geluisterd. Zoiets heet: herbronnen. En net zoals individuen dit nodig hebben, is dat ook zo bij bewegingen en partijen. Zowel in de privéwereld, als in de politiek geldt hetzelfde: indien je iets wil bereiken moet je dit samen met anderen doen. En als je iets samen wil doen, moet je de koppen bij elkaar steken en vooral: een open geest houden. Op die manier is een partij als het ware in constante vernieuwing.

Helpt dit politieke beslissingen naar een hoger niveau te brengen?

De taak ligt bij de partij om enerzijds, dicht bij haar kiespubliek en dus de burger te staan, en anderzijds als een goede huisvader met het algemeen belang in het achterhoofd een doordachte selectie te maken van deze input. We moeten de stijgende participatie in de maatschappelijke deliberatie koesteren, en omzetten naar positieve energie. Wij zien dit niet zozeer als een vraag of een discussiepunt, maar eerder als een opdracht.

Hoe optimaal omgaan met inspraak en adviesverlening?

We kunnen het allemaal: onze mening zeggen. Op café, op facebook en op twitter. Onze persoonlijke mening of die van ons bewonerscomité, club of vereniging. Samen met anderen kneedden we onze mening tot adviezen in lokale adviesraden, raadgevende comités of Vlaamse strategische adviesraden. Sommigen mogen een advies toelichten in een commissie van het Vlaams Parlement of op een kabinet. Maar hoe moet een beleidsmaker daarmee omgaan? Naar welk advies moet hij/zij al dan niet luisteren? Is er niet teveel advies en –bovendien- wie spreekt namens wie? Heb je als beleidsmaker écht iets aan die adviezen of bieden ze geen toegevoegde waarde? Moet inspraak vooral de betrokkenheid en het draagvlak voor het beleid verhogen of eerder specifieke expertise aanreiken? Hoe organiseer je die adviesverlening tot ieders tevredenheid? Wat met het primaat van de politiek? Is aandacht voor inspraak en participatie vooral een overtuiging of eerder een kwestie van organisatie?

N-VA (Matthias Diependaele)

Het feit dat de maatschappij alsmaar mondiger wordt, kunnen we enkel als een verrijking beschouwen. Inspraak in beleid is nodig op alle politieke niveaus en op verschillende manieren. Als partij willen we dat het middenveld zich hiervoor organiseert en dit willen we een zo breed mogelijk invullen geven. Wij gaan dus verder dan zuilenorganisaties of belangengroepen. Voor ons gaat het om het geheel aan intermediaire organisaties die zich als buffer opstellen tussen het individu en de overheid. Elk met een eigen dynamiek en machtsorde, maar wel met een belangrijke rol om te spelen. Als geheel vormen zij de gemeenschap.

Die gemeenschap treedt in de eerste plaats op als buffer tegen overdreven overheidsinmenging. Het moet het individu de mogelijkheid geven om zichzelf te organiseren en zijn leven te bepalen. Dit is onze grootste kritiek tegenover het traditionele middenveld: zij zijn verlengstukken van de staat geworden. Wat we dus zeker niet mogen doen, is het middenveld allerlei regeltjes opleggen en ze in een keurslijf duwen. Op die manier kan het brede middenveld ook ten volle haar politieke rol

opnemen, door meningen en opinies te verkondigen die niet per definitie reeds aan een politieke zuil verbonden zijn.

Wij hebben dus geen structurele banden met middenveldorganisaties: wij delen wel informatie en kennis. En zij delen die ook met ons. Dat lijkt ons een gezonde situatie. Zo onderhouden we ook contacten met organisaties waar we het niet meteen mee eens zijn. Een goede dialoog moet echter steeds kunnen plaatsvinden, anders vervult noch de politiek, noch het brede middenveld haar rol. Zo willen we ook voorkomen dat er immobilisme ontstaat doordat het middenveld eenzijdig de politiek kan beïnvloeden, waardoor die eigenlijk niet meer dan de uitvoerder van dictaten van belangenorganisaties wordt. Het middenveld heeft een belangrijke toegevoegde waarde door het geven van advies en het aanreiken van mogelijk oplossingen, het voeren van evaluaties,... maar het nemen van beslissingen blijft het primaat van de politiek.

Het primaat van de politiek mag evenmin het dictaat van de politiek worden. In het parlement vallen de beslissingen en de regering voert uit. Daarom gaan we om de haverklap naar de stembus. Het is zeker niet de bedoeling van N-VA om een Vlaamse superstaat te bouwen. Dus ook geen tabula rasa van het traditioneel sociaal overleg. Wel willen we dit aanpassen aan de realiteit van de 21ste eeuw. Volgens ons is dat:

- Versterking van het tripartite sociaal overlegmodel
- Vermijden van belangenvermenging en 'rechter en partij'-conflicten
- Verbreding van het middenveld

Dit moet ook enigszins voor een kanalisering van dat middenveld zorgen. Vandaag dreigen we immers overspoeld te worden door een lawine aan adviezen waardoor we door het bos de bomen niet meer zien. De mogelijkheden van inspraak doen ons soms denken dat de aan de grenzen van de democratie zitten. Een heldere rationalisatie van ons middenveld met de nodige vrijheid voor eigen initiatief kan hier volgens ons soelaas bieden.

Groen (Elisabeth Meuleman)

Inspraak 2.0

Inspraak en participatie waren hot in de jaren zeventig van vorige eeuw. Toen rolde er een golf van wakkere burgers over Vlaanderen, zelfs nieuwe politieke lijsten die opkwamen voor meer inspraak, participatie, zelfbeheer. Gemeenteraden sloten contracten af met adviesraden. De kloof met de burger moest dringend gedicht worden via hoorzittingen, rondvragen of zelfs referenda.

Intussen is het eerste enthousiasme fel bekoeld. Er heerst al enige tijd een inspraak- en participatiemoehheid. De insprekers hebben de stellige indruk dat met hun inbreng toch nauwelijks rekening wordt gehouden. De bestuurders hebben steeds meer angst voor vertraging, eindeloze procedureslagen, planlast.

Anderzijds bieden de nieuwe media juist vandaag kansen op nieuwe frisse manieren van inspraak en medezeggenschap. Burgers willen on line besluitvorming volgen. Ze verwachten een vloeibare democratie, met algehele transparantie, directe interactie op basis van voorstellen en plannen, en dat in een vroege fase van de besluitvorming. Ze willen zelf mee deel uitmaken van het besluitvormingsproces, in plaats van in de passieve rol geduwd te worden van achteraf reageren als alles al lang beslist is. Het uitbrengen van een stem bij verkiezingen eens om de zoveel jaren wordt slechts één van vele instrumenten om het beleid mee vorm te geven. Ook tussen verkiezingen door

wil de mondige burger wegen op het beleid. Co-productie, heet dat dan : de kloof tussen bestuurders en bestuurden wordt opgeheven.

Die nieuwe interactieve burger kan, zal ook nieuwe scholgolven jagen door het middenveld. Sociale middenveldgroepen die dreigden in te slapen worden ineens voorbijgestoken door nieuwe driftige actiecomités die een grondige expertise combineren met nieuwe vormen van appel op medeburgers. Het middenveld kan er enkel beter van worden. Ook traditionele adviesraden zullen nieuwe vormen zoeken en ook vinden.

Besturen kunnen hierop verkramppt reageren. Men kan decreten stemmen in het parlement om inspraak in te perken, bijv. voor complexe projecten, om tegen beter weten in het primaat van de politiek vanaf een bepaald punt terug te herstellen en onverbiddelijk door te duwen. Plaatselijk kan men de nieuwe beleids- en beheerscyclus aangrijpen om in meerjarenprogramma's tal van besluiten te betonnen, zodat burgers er niet meer aan kunnen. Maar dat is kortzichtig en tot mislukken gedoemd. De dijkbreuk is er. De democratische verwachtingen zullen niet afnemen. Integendeel zelfs. Wie teruggrijpt naar nieuwe vormen van snel beslissen of beslotenheid mag zich verwachten aan variaties op wiki leaks of directe democratische actie, bijv. via afgedwongen volksraadplegingen. De nieuwe democratie is er om te blijven. Wie zich eerst aanpast en er op creatieve manier mee kan omgaan, zal het pleit winnen. De anderen zijn gedwongen om zich zelf uit te putten in eindeloze achterhoedegevechten.

CD&V (Koen Van den Heuvel)

Inspraak in Twitter-tijden

Tussen de mensen staan.

De vinger aan de pols houden.

Het middenveld betrekken.

Veelgebruikte zinsneden. Die vanuit alle hoeken van het politieke spectrum gretig worden overgenomen: gisteren, vandaag en naar alle waarschijnlijkheid ook morgen. Niets nieuws onder de zon dus?

Impact van de ICT-revolutie

Inspraak vanuit het georganiseerde middenveld doorheen adviesorganen, in persberichten of memoranda, maar ook vanuit de individuele burger die de politicus aanspreekt tijdens zijn *zitdag* of op café, kent een lange geschiedenis.

De ICT-revolutie, de alomtegenwoordigheid van internet en sociale media inbegrepen, biedt heel wat nieuwe mogelijkheden op het gebied van deze inspraak, maar scheidt ook uitdagingen.

Voor een individu is het nog makkelijker dan voorheen geworden om een politicus te contacteren: via mail, op Twitter,...

De spontane informatie-uitwisselingen die hieruit ontstaan kunnen voor een politicus ongemeen boeiend zijn. De interactie gebeurt immers veel sneller dan vroeger, directer, en erg laagdrempelig.

Ook voor middenveldorganisaties scheidt dit mogelijkheden: een internetverbinding, laptop en 2 minuten *googelen* is voldoende om een politicus te kunnen contacteren.

Nood aan een 'not too silent *silent majority*'

Deze evolutie scheidt echter ook uitdagingen. We kunnen geregeld vaststellen dat de drempel om politici 'via de digitale weg de huid vol te schelden' voor sommigen wel zeer laag geworden is. Dit is

op menselijk vlak te betreuren, maar niet zozeer een beleidsuitdaging.

Zorgwekkender wordt het wanneer we merken hoe soms systematisch de 'tegen'-stem versterkt wordt. Zo krijgt een NIMBY-reflex nog veel sneller impact wanneer een anonieme Facebook-groep een voldoende bewijs wordt van 'een brede tegenstand'.

We dreigen hierdoor soms in een maalstroom van 'tegen'-boodschappen terecht te komen, versterkt door de media die, gedreven door een marktlogica, merken dat het geven van een forum aan de 'tegen'-stem ook verkoopt.

Meer dan voorheen is het daarom belangrijk dat de *silent majority* in dossiers hun stem laat horen. Zij die overtuigd zijn van de brede maatschappelijke winst die in bepaalde dossiers te halen is, maar zich niet altijd even luid laten horen omdat de 'winst' over velen verdeeld is, en hen daarom minder 'raakt' dan de enkelingen die een particulier ongemak ondervinden.

Bovenstaand voorbeeld is wat zwart-wit gesteld, want het is fundamenteel dat ook de rechten van de 'enkelingen' altijd gerespecteerd worden, dat weten we wel, maar fungeert als illustratie van een trend die schijnbaar meer en meer de kop opsteekt.

Doorheen de bomen...

Laagdrempeligheid leidt ook tot een proliferatie van boodschappen. Het aantal memoranda dat de politieke partijen intussen, een klein half jaar voor de verkiezingen, hebben mogen ontvangen, is immens. Het fantastisch om te ervaren hoeveel input er vanuit de maatschappij opborrelt in de richting van de politieke wereld.

Dit houdt echter ook een moeilijkheid in: wat de gedragenheid van voorstellen is, is soms onduidelijk. Het verwerken van deze stroom aan informatie, maar ook het aangaan van de dialoog met de inzenders wordt daardoor voor politieke partijen een steeds grotere uitdaging. Een partij die investeert in deze dialoog zal hierdoor echter beter dan anderen écht de vinger aan de pols kunnen houden.

Wat geldt voor politieke partijen geldt evenzeer voor de administratie, de kabinetten, etc.: (nieuwere) middenveldorganisaties 'zonder gevestigde naam' hebben het vandaag misschien niet altijd even makkelijk over te brengen, net omdat beleidsmakers geconfronteerd worden met een groot aantal actoren die hun mening willen laten klinken.

Hoewel het belangrijk is dat 'elk goed idee gehoord wordt', is het vanzelfsprekend voor een overheid niet altijd makkelijk om met iedereen deze dialoog waar te maken. Ook al omdat het voeren van dialoog, die voor een administratie een schat aan informatie kan aanbieden, naar personeelsinzet toe ook een kost heeft.

Een evidente oplossing hiervoor lijkt niet voorhanden. Toch halen we graag alvast één element aan dat in deze, door middenveldorganisaties zeker kan 'gebruikt' worden.

Interne communicatie aanhalen

Waar men misschien soms nog te snel aan voorbij gaat, zijn de opportuniteiten die er ook intern voor middenveldorganisaties bestaan in het gebruik van internet, sociale media en andere.

Deze kanalen bieden immers ook voor hen nieuwe mogelijkheden om in direct contact te treden met de eigen achterban, en zo de interne betrokkenheid aan te halen, en de afstand tussen 'top en basis' verder te verkleinen.

Tegelijkertijd maakt het een organisatie ook sterker in haar communicatie naar de buitenwereld toe, omdat zij kan aangeven dat haar standpunten in nauw overleg met de eigen leden zijn tot stand gekomen.

Als politieke partij probeert CD&V dit gegeven alvast sterk in het achterhoofd te houden, en constant

als *conversation party* in gesprek te treden met anderen. Ons Innesto-traject was in deze een leerrijke ervaring.

Open VLD (Sas Van Rouveroij)

De deliberatieve maatschappij

Iedereen met interesse voor het onderwerp, en daar zit hem net de schoonheid ervan. Iedereen heeft die kans. Democratie betekent niet enkel een politiek correct overleg binnen beslissingsorganen, het is veel meer dan dat. Het zou daarom ook ogen op weinig respect voor de democratie indien men hier tegen zou zijn. Meer dan ooit ligt de macht bij de burger. Nu iedereen mondig en geïnformeerd een stem kan laten horen, hebben we een geëngageerd burgerschap nodig. De instrumenten zijn reeds aanwezig: Het debat wordt op vele fronten gevoerd met sociale media als toppunt.

Een keer om de zoveel jaar 'ja of neen' mogen zeggen volstaat niet meer. We maken daarom de omslag van inspraak naar participatie. Van verzet naar engagement. We kiezen voor een open overheid waar burgers mee naar oplossingen zoeken en meer zeggenschap krijgen. Zo pleiten wij er bijvoorbeeld voor om de burger via de belastingaangifte te laten beslissen waar een deel van hun belastingen naartoe gaat.

Naar een participatieve maatschappij

We trekken voluit de kaart van open data, waardoor de overheid een platform biedt waarop mensen en ondernemingen nieuwe oplossingen kunnen bedenken.

Maar vandaag hebben we vaak te maken met schijnparticipatie. Door een ontransparant kluwen van ondemocratische adviesraden en eindeloos rekbare procedures, zit de samenleving vast in besluiteloosheid.

Hoe participatie optimaliseren?

We kiezen opnieuw meer voor principes dan voor een veelvoud aan regels. We maken procedures opnieuw redelijk en we leggen de eindverantwoordelijkheid voor het beleid opnieuw bij de politiek. We leggen het opnieuw bij de politiek in die zin dat het dan duidelijke wordt wie verantwoordelijk kan worden geacht voor het gevoerde beleid.

Als het van de liberale visie op de maatschappij afhangt, schaffen we de lijststem en het opvolgersysteem af voor regionale en federale verkiezingen. Daarnaast schoppen we het politiek systeem wakker door de opkomstplicht af te schaffen en het stemrecht in te voeren vanaf 16 jaar. Belgen in het buitenland krijgen ook stemrecht voor gewestelijke verkiezingen en studenten zouden kunnen gaan stemmen in hun studentenstad. Burgemeesters worden rechtstreeks verkozen.